

Οι φίλοι του μουσείου

Έτος ίδρύσεως 1978

Τριμηνιαία έκδοση των Φίλων του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Στηγμιότυπο από τη βραδιά

Τοπία και Ουτοπία

Α' Μέρος

Το όρος Ταυγετος από την πεδιάδα της Λακωνίας

Συνεχίζοντας τη συμμετοχή τους στις εκδηλώσεις σύνδεσης πολιτισμού και περιβάλλοντος - και μετά τις «Οικολογικές Περιηγήσεις στην Ποίηση και στην Πεζογραφία» που είχαν γίνει το 1997 (βλέπε τεύχος 49) -, οι Φίλοι οργάνωσαν μια ακόμη βραδιά λόγου και μουσικής με θέμα «Τοπία και Ουτοπία». Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο αμφιθέατρο του Κέντρου ΓΑΙΑ στις 19 Νοεμβρίου του 2001. Τα πεζά και τα ποιήματα επιλέχθηκαν μετά από αρκετές συναντήσεις στην Ευώνυμο

Οικολογική Βιβλιοθήκη, από τη Τζένη Ευαγγελινού, την Άννα Κρεμέζη-Μαργαριτούδη, τη Μαρίνα Μακοΐδου-Μαλλούχου και τον Σάκη Κουρουζίδη. Οι ηθοποιοί Γιάννης Φερίτης και Κώστας Καστανός διάβασαν τα ποιήματα και τα πεζά και οι μουσικοί: Κώστας Θωμάτσης, Γιάννης Φιλιππουπολίτης και το Χορωδιακό Εργαστήρι Αθηνών, ερμήνευσαν τα τραγούδια. Τη σκηνοθετική επιμέλεια είχε ο Ηλίας Πίτσικας, ενώ για την υλοποίηση της βραδιάς εργάστηκαν επίσης ο Νίκος

Μαλλούχος και ο Αλέκος Αλεξίου.

Χορηγοί ήταν η ΕΘΝΙΚΗ Α.Ε. Διοικήσεως και Οργανώσεως και η MELLON TECHNOLOGIES.

Επειδή ζητήθηκε από πολλά μέλη μας, αλλά και επειδή θα θέλαμε να δώσουμε μια γεύση από τη συγκίνηση και την ψυχική ανάταση εκείνης της βραδιάς, σε όσους δεν κατάφεραν να έρθουν, δημοσιεύουμε σε δύο τεύχη του δελτίου μας τα σύνολα των κειμένων καθώς και τους στίχους από τα περισσότερα τραγούδια που ακούστηκαν.

Χορηγός: Μέλος μας που παραμένει ανώνυμο

Εισαγωγή στη βραδιά

Σ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας της ανθρωπότητας, οι συγγραφείς αναφέρονταν στη φύση σε κάθε είδους κείμενα θρησκευτικά-εκκλησιαστικά, ιστορικά, λογοτεχνικά, πεζά ή ποιήματα.

Κυρίως τόνιζον τις επιδράσεις που ασκεί όχι μόνο στο σώμα αλλά και στην ψυχή των αναγνωστών-ακροατών. Όλοι ξέρουμε πως ξεφεύγουμε από την πραγματικότητα διαβάζοντας ένα βιβλίο. Μαθαίνουμε, παραδειγματιζόμαστε, ονειρευόμαστε.

Κι αυτό σήμερα είναι όχι μόνο χρήσιμο αλλά απαραίτητο. Ο πόλεμος γκρέμισε την ηρεμία από την ψυχή μας. Ο μόνθος της ζωής, η υπερένταση, το άγχος μιας πολεμικής απειλής κυριαρχούν. Ό,τι είναι τεχνητό

επικρατεί, ό,τι είναι φυσικό πεθαίνει. Θα το αφήσουμε όμως;

Από εμάς εξαρτάται όχι μόνο να το διατηρήσουμε ζωντανό αλλά να το αποκαταστήσουμε, να το φροντίσουμε σαν την ίδια τη ζωή μας. Γιατί είμαστε ένα κομμάτι της φύσης όπως τα πουλιά, τα δέντρα, τα λουλουδιά, οι θάλασσες, τα ποτάμια.

Ζούμε μαζί της και μας δίνει εκτός από την ομορφιά της, ηρεμία, γαλήνη, ανακούφιση, μας θυμίζει στιγμές προσωπικές αλλά και ιστορικές, άλλες χαρούμενες, άλλες θλιβερές και με την ανανέωσή της μας γεμίζει ελπίδες και δύναμη.

Ας την ανειρευτούμε λοιπόν όπως ήταν και όπως θα θέλαμε πάλι να είναι. Αν δεν ανειρευτείς την ουτοπία δεν πετυχαίνεις τους στόχους σου. Φύση λοιπόν αληθινή και ιδανική.

Ευχαριστώντας για την αποψινή σας παρουσία σας προσκαλώ να περάσουμε μαζί λίγες στιγμές μέσα σε ταπία. Ταπία αθηνικά και ονειρικά.

Το αποψινό μας θέμα είναι: Ταπία και Ουτοπία.

Τζένη Ευαγγελινού

Η βραδιά ξεκίνησε με δυο τραγούδια της Αναγέννησης: *Il Bianco e Dolce Cigno* (Ο Άσπρος και Γλυκός Κύκνος) του J. Arcadelt και *April is in my mistress face* (Ο Απρίλης είναι στο πρόσωπο της Αγαπημένης μου) του T. Morley

Γένεσις

κεφάλαιο πέμπτο, (αποσπάσματα)

μετάφραση: Αμβρόσιος επίσκοπος Μεδιολάνων.

Είδε λοιπόν ο Θεός ότι καλό είναι η θάλασσα. Μπορεί να είναι ωραία η όψη αυτού του στοιχείου, όταν λευκαίνεται με τους σωρούς και τις κορυφές των κυμάτων, που

υψώνονται και ψεκάζουν τους βράχους με χιονόλευκο ραντίσμα. Άλλοτε πάλι με το ρυτιδωμένο πέλαγος, με ημιότερες αύρες, και με γλυκύτητα αϊθρίας ηρεμίας μπορεί να προσφέρει πορφύρινο χρώμα το οποίο σκορπίζεται συχνά σε αυτούς που παρατηρούν από μακριά, όταν δεν κτυπά με βίαια κύματα τις γειτονικές ακτές, αλλά σαν με ειρηνικές περιπτώξεις το περιζώνει και το χαιρετίζει. Μπορεί επίσης να είναι γλυκός ο ήχος και ευχάριστος ο κρότος. Μπορεί ευχάριστη επίθεσις και σύμφωνη να είναι η αντίληψη. Εγώ όμως νομίζω ότι η χάρη της δημιουργίας, όχι αφού εκτημηθεί με τους σφραγισμούς, αλλά αφού προσδιορισθεί σύμφωνα με τη λογική της εργασίας, συμφωνεί και συμπήντει με την κρίση του Εργάτη.

Τι να αναριθμήσω τα γηρία, τα οποία σαν περιδέραια κατά το πλείστον τα στολίζει; Σε αυτά εκείνοι οι οποίοι απαρνούνται το θέλημα της ακρατείας του αιώνας, με την πίστη της εγκρατείας προτιμούν να μένουν απρατήρητοι από τον φανερό κόσμο, και να αποφεύγουν τις σφιβολλές καμπές της ζωής αυτού.

Η θάλασσα λοιπόν είναι το μυστικό της μετριότητας, η άσκηση της εγκρατείας, ο απομακρυσμένος τόπος της σπουδαιότητας, το λιμάνι της ασφαλείας, η γαλήνη του αιώνας, η νηφαλιότητα αυτού του κόσμου.

Είναι επίσης γιό τους πιστούς άνδρες και τους αισθισμένους, εμπνευση σφοδρώσεως, ώστε με τον ήχο των κυμάτων που ελαφρά πλημμυρούν, να συναγωνίζονται το άσμα των αυτών που ψάλλουν, να κρατούν το νησί από τον ήρεμο χορό των κυμάτων των αγίων, να αντηχούν από τους ύμνους των αγίων.

Χρυσοπράσινο φύλλο

Λεωνίδα Μαλένη-Μίκη Θεοδωράκη

Γη της λεμονιάς, της ελιάς
Γη της αγκαλιάς, της χαράς
Γη του πεύκου, του κυπαρισσιού
Των παλικαριών και της αγάπης

Χρυσοπράσινο φύλλο ριγμένο στο πέλαγο

Γη του ξεραμένου λιβαδιού
Γη της πικραμένης Παναγιάς
Γη του Λίβα τ' άδικου χαμού
Τ' άγριου καιρού των ηφαιστείων

Χρυσοπράσινο φύλλο ριγμένο στο πέλαγο

Γη των καρτσιών που γελούν
Γη των αγοριών που μεθούν
Γη του μύρου του χαιρετισμού
Κύπρος της αγάπης και του ονείρου

Χρυσοπράσινο φύλλο ριγμένο στο πέλαγο

Αναφορά στον Γκρέκο

Νίκου Καζαντζάκη (σποσάσματα)

Ας αρχίσουμε από την Ελλάδα !

Τρεις μήνες βάσταξε το προσκύνημά μου στην Ελλάδα. Βουνά, νησιά, χωριά, μοναστήρια, ακρογιαλίες, και τώρα ακόμα, ύστερα από τόσα χρόνια που τ' αναθυμούμαι, η καρδιά μου κτυπάει ευτυχισμένη κι ανήσυχη, χαρά μεγάλη να γυρνάς και να βλέπεις την Ελλάδα, χαρά και μαρτύριο.

Ποτέ θαρρώ, δεν έσμιξαν σε κανένα μέρος της γης τόσο οργανικά τα δύο τούτα συστατικά της τελειότητας, ο Άρης με την Αφροδίτη, όσο στην αυστηρή και φιλοχαιμόγελην Ελλάδα. Άλλα τοπία είναι αυστηρά και περήφανα, άλλα θηλυκά κι όλο τρυφεράδα, άλλα σοβαρά και συνάμα πρόσχαρα και γλυκομίλητα. Όμως απ' όλη πέρασε το πνέμα και τους έδωκε, μ' ένα ναό, μ' ένα μύθο, μ' έναν ήρωα, την ψυχή που ταιριάζει στο καθένα.

Μερικά τοπία της Ελλάδας είναι δισυνόστατα, και δισυνόστατη κι η συγκίνηση που αναβρύζουν.

Τέτοια διπλή πηγή τρυφεράδας και τραχύτητας η Σπάρτη. Μπροστά σου ακατάδεχτος, σκληρός νομοθέτης, γεμάτος γκρεμούς ο Ταύγετος, και κάτω καρπερή, μαυλιστική,

η **πεδιάδα** είναι ξαπλωμένη στα πόδια σου, σαν ερωτεμένη γυναίκα. Από τη μια μεριά ο Ταύγετος, το όρος Σινά της Ελλάδας, όπου ο ανήλικος θεός του Γένους υπαγορεύει τις σκληρότατες εντολές: η ζωή 'ναι πόλεμος, η γης είναι στρατόπεδο, η νίκη είναι το μόνο σου χρέος. Μην καιμάσαι, μη στολίζεσαι, μη γελάς, μη μιλάς, ένας είναι ο σκοπός σου, ο πόλεμος. Πολέμα !

Κι από την άλλη μεριά, στα πόδια του Ταύγετου, η Ελένη. Την ώρα που ξαγριεύεσαι και καταφρονάς τη γλῶσσα της γης, άξαφνα η ανανοή της Ελένης ζαλίζει, σαν ανθισμένη λεμονιά, το νου σου.

Πνίγεται σήμερα ο κόσμος στο αίμα, τα πάθη ξεσπούν μέσα στην Κόληση της σύγχρονης αναρχίας, κι η Ελένη στέκεται σθάνστη, ανέγγιχτη, μέσα στον αέρα των εξοίσων στίχων, ασάλευτη και μπροστά της ρέει ο χρόνος.

Ο Ταύγετος, η Ελένη. Ο άγριος πολεμιστής κι η γυναίκα του.

Όλα στην Ελλάδα, βουνά, ποταμοί, θάλασσες, πεδιάδες, «ανθρωπίζονται» και μιλούν στον άνθρωπο μια σχεδόν ανθρώπινη γλώσσα. Δεν τον καταπνικάνουν, δεν

τον τυραννούν. Γίνονται φίλοι του και ανεργάτες.

Η Ελλάδα είναι το φίλτρο που λαγαρίζει με αγώνα πολύ το χτήνος σε άνθρωπο, την ανατολίτικη σκληριά σε ελευτερία και τη βάρβαρη μέθη σε νηφάλιο λογισμό. Να δώσει πρόσωπο στο απρόσωπο, μέτρο στην αμετρία.

Είναι αθηνική χαρά, πλούτος μεγάλος να τριγυρνάς την Ελλάδα.

Ένα ελληνικό τοπίο δε δίνει σ' εμάς τους Έλληνες μιαν αφιλόκερδη ανατριχίλα ωραιότητας. Έχει ένα όνομα το τοπίο – το λένε Μαραθώνα, Σαλαμίνα, Ολυμπία, Θερμοπύλεις, Μυστρά – συνδέεται με μιαν ανάνηση, εδώ ντροπιστήκαμε, εκεί δασαστήκαμε, και μονομιάς το τοπίο μετουσιώνεται, σε ποθυδάκρυτη, ποθυπλήνγη ιστορία. Κι όλη η ψυχή του Έλληνα προσκυνητή αναστατώνεται. Το κάθε ελληνικό τοπίο είναι τόσο ποτισμένο από ευτυχίες και δυστυχίες με παγκόσμιο αντίκτυπο, τόσο γεμάτο ανθρώπινο αγώνα, που υψώνεται σε μάθημα αυστηρό και δεν μπορείς να του ξεφύγεις. Γίνεται κραυγή, και χρέος έχεις να την ακούσεις.

Το όρος Ταύγετος από την πεδιάδα της Λακωνίας, φωτο: Α.Κ.Μ

Με την πρώτη σταγόνα της βροχής

(Ελένη)

Οδυσσέα Ελύτη – Μάνου Χατζιδάκι

Με την πρώτη σταγόνα της βροχής σκοτώθηκε το καλοκαίρι
Μουσκέψανε τα λόγια που είχανε γεννήσει αστροφεγγιές
Όλα τα λόγια που είχανε μοναδικό τους προορισμόν Εσένα
Κατά πού θ' απλώσουμε τα χέρια μας τώρα που δε μας λογαριάζει πια
ο καιρός

Κατά πού θ' αφήσουμε τα μάτια μας τώρα που οι μακρινές γραμμές ναυάγησαν
στα σύννεφα

Τώρα που κλείσανε τα βλέφαρά σου απάνω στα τοπία μας
Κι είμαστε - σα να πέρασε μέσα μας η ομίχλη -
Μόνοι οθομόναχοι τριγυρισμένοι απ' τις νεκρές εικόνες σου

Μικρή πράσινη θάλασσα

του Οδυσσέα Ελύτη

Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Που θά 'θελα να σε υιοθετήσω
Να σε στείλω σχολείο στην Ιωνία
Να μάθεις μανταρίνι και άψινθο
Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Στο πυργάκι του φάρου το καταμεσήμερο
Να γυρίσεις τον ήλιο και ν' ακούσεις
Πώς η μούρα ξεγίνεται και πώς
Από λόφο σε λόφο συνεννοούνται
Ακόμα οι μακρινοί μας συγγενείς
Που κρατούν τον αέρα σαν αγάλματα
Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Με τον άσπρο γιακά και την κορδέλα
Να μπεις απ' το παράθυρο στη Σμύρνη
Να μου αναγράφεις τις αστροφεγγιές στην οροφή
Από τα Κυριεπέησόν και τα Δόξα Σοι
Και με λίγο βοριά ήλιο λεβάντε
Κύμα το κύμα να γυρίσεις πίσω
Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Για να σε κοιμηθώ παράνομα
Και να βρίσκω βαθιά στην αγκαλιά σου
Κομμάτια πέτρες τα λόγια των θεών
Κομμάτια πέτρες τ' αποσπάσματα του Ηρακλείτου

Σε καινούρια βάρκα μνήκα

Μικρασιάτικο. Επεξεργασία Γ. Κωνσταντινίδη

Σε καινούρια βάρκα μνήκα
και στο Μιχαλήτσι βγήκα
βρίσκω ναύτες παλιόκαρα
να ψαρεύουνε τα ψάρια

Έχετε ψαρόδες ψάρια
για να φαν' τα παλιόκαρα;
Έχουμε ψαστά και χλωρία
και πεντ' έξι σκάδες χώρια.

Τώρα που πας στην ξενιτιά

Νίκου Γκάτσου-Μάνου Χατζιδάκι

Τώρα που πας στην ξενιτιά
πουλί θα γίνω του νατιά
γρήγορα να σ' ανταμώσω

Για να σου φέρω το σταυρό
που μου παράγγειπες να βρω
δαχτυλίδι να σου δώσω

Έχουν κόπαρτσι στην αυλή
αγένημένο ποιος θα μου
χαρίσει το φιλή που περιμένω
στ' όμορφο σκραγιόθι καρτερώ
να μου ρθεις παλι
σα μικρό χαρούμενο πουλί

Προσκύνημα στη Λιμνοθάλασσα

Κώστα Ουράνη (αποσπάσματα)

Αυτή η λιμνοθάλασσα είναι μια έκταση νερών από εξήντα πέντε τετραγωνικά χιλιόμετρα και δίνει την εντύπωση ολοκληρωτικής ερήμωσης. Θαρρεί κανείς πως τα νερά κάποιου προϊστορικού κατακλισμού σκέπαζαν χαμηλές πεδιάδες και ξέχασαν από τότε ν' αποτραβηχθούν.

Από τον καταποντισμό αυτόν προβάλλουν πού και πού μικροσκοπικά νησάκια, μοναχικές αχυρόπηχτες καλύβες, στηριγμένες σε πασσάλους, σειρές από φράγματα που τοποθετούν οι ψαράδες για να κλείνουν τα ψάρια, κι ένας αμαξόδρομος πέντε χιλιόμετρα, που καταλήγει παράδοξα στην ανοικτή θάλασσα.

Μια θανατερή ακινησία απλώνεται στη βουρκωμένη αυτή επιφάνεια, κάνοντάς την να μοιάζει με παλιό καθρέφτη που τον θόλωσε ο καιρός. Οι σιλουέτες μοναχικών ψαράδων, που ψαρεύουν με τα πόδια ως τα γόνατα μέσα στα νερά, έχουν κάτι το φανταστικό, έτσι που ξεκόβονται μέσα στην υδάτινη απεραντοσύνη. Πότε πότε μια άβαθη σχεδία, ένα πριόρι, όπως τις λένε, γλιστράει αργά με την ώθηση που της δίνει κάθε λίγο ο βαρκάρης, μ' ένα μακρύ κοντάρι που το στηρίζει στο βουρκωμένο νερό των βυθών.

Αλλήθ' τα λίγα αυτά ίχνη ζωής και τα γεωμετρικά σχήματα που κάνουν πετώντας τα πουλιά δεν κατορθώνουν να ταράξουν τη σιωπή και την ακινησία αυτού του καταποντισμού. Η λι-

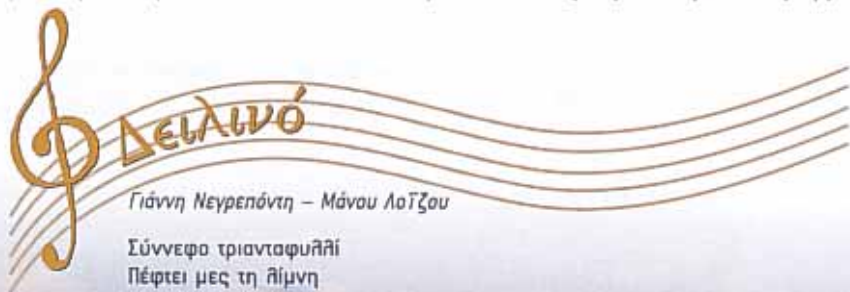
μνοθάλασσα παραμένει ένα υγρό σάβανο, που μόλις το ρυτιδώνουν κάποτε οι άνεμοι.

Λίγη μόνο ώρα την ημέρα η υδάτινη αυτή νέκρα παίρνει μια όψη ζωής. Κι η όψη αυτή έχει μια ποιήση που τη γοητεία της είναι αδύνατο κανείς να την ξεχάσει. Αυτό παρατηρείται την ώρα που παντού αλλού είναι τόσο μελαγχολική: την ώρα που βασιλεύει ο ήλιος. Τότε η απέραντη λιμνοθάλασσα γίνεται οπάλινη και μαγεμένη.

Οι ροζές ακτίνες του ήλιου που κατεβαίνει προς τους δυσμικούς λόφους σαν ένας μεγάλος ρόδινος και πορτοκαλής δίσκος, γεμίζουν μ' εξαίσιες ρυτιδώσεις τη γυαλιστερή επιφάνεια των νερών, όπου αντικαθρεφτίζονται ολοκάθαρα η μακρινή Βαρσάβα, οι λόφοι, τα μικρά νησάκια κι όλο το Μεσολλόγγι.

Το θέαμα έχει μια θαμπρότητα, που η απέραντη κι οριστική σιωπή των νερών, της δίνει κάτι το υπερκόσμιο.

Όταν όμως ο ήλιος βασιλέψει κι αρχίζει ν' απλώνεται το σούρουπο, όλα γίνονται ξέθωρα κι ασύστατα, όλα ξαναπαίρνουν την όψη του καταποντισμού και της ερήμωσης. Τα κοσμάτια τότε των αναρίθμητων βατράχων της τεθλασμένης ερημίας, κι η μυρωδιά του βούρκου της, δίνουν στις νύχτες του Μεσολλογγίου μια βαθιά προέκταση της συντέλειας του κόσμου...

Γιάννη Νεγρεπόντη – Μάνου Λοΐζου

Σύννεφο τριανταφυλλιά
Πέφτει μες τη λίμνη
Και γλυκό ένα φιλή
Φιλικό της δίνει

Σύννεφο τριανταφυλλιά
Σαν το τριαντάφυλλο
Γιόμισεν τη λίμνη
Μοιάζει με τριανταφυλλιά
Με τα τριαντάφυλλα
Η μικρή μας λίμνη

Γύρω γύρω ένα χορό
Γύρω απ' τη λίμνη
Χαρωπό ένα χορό
Παιδομάνι στήνει

Εύβοια, φαράγγι του ποταμού Αμφοσπύρη, φωτο: Α.Κ.Μ.

Τα δένδρα

της Μαργαρίτας Λυμπεράκη (αποσπάσματα)

Από μικρή ηυπόταν τα δένδρα. Αισθανόταν γι' αυτά τρυφερά-δα μαζί και έλεος. Θυμόταν πως παιδί ακόμα είχε ρωτήσει τη μάνα της: «Μάνα, γιατί τα δένδρα δεν περπατάνε;». Κι εκείνη είχε αποκριθεί: «Γιατί έχουν ρίζες, παιδί μου». Τότε πήγαινε αγκάλιαζε τους κορμούς τους και τους ψιθύριζε λόγια παρηγοριάς. Κι εκείνα λήγιζαν και βογγούσαν.

Το ύπαιθρο ήταν το σπίτι της, τό 'ξερε. Κοίταζε τ' άστρα και τη θάλασσα. Ήταν δικά της. Τ' αγαπούσε και την αγαπούσαν. Ό,τι κι αν της συνέβαινε στη ζωή, δεν θα μπορούσε να 'ναι δυστυχι-σμένη. Το δισαθανόταν από μικρή, όταν έβγαινε περίπατο στην εξοχή ύστερα από μια στεναχώρια. Ένα χρώμα λουλουδιού, ένα στάχυ διπλωμένο από τον αέρα, ένας σαλιγκάρος που προχω-ρούσε συλλογισμένος μετά τη βροχή – και τα ξεχνούσε όλα.

– Τι σύντομη ζωή που 'χουν τα φύλλα, ψιθύρισε η Ειρήνη. Γεννιούνται την άνοιξη και μεγαλώνουν το καλοκαίρι, ύστερα πεθαίνουν ήσυχα και όμορφα, χωρίς ούτε ένα βογγητό. Μόνο που θροΐζουν λίγο σαν συναντήσουν τ' άλλα που είναι κιόλας νεκρά πάνω στη γη.

– Τίποτα δεν πεθαίνει, απάντησε ο Αλέξης. Και τα φύλλα α-κόμα ενώνονται με τη γη και ξαναγεννιούνται· γίνονται νέα ύ-λη που τρέφει το δένδρο που τα γέννησε. Κοίτα αυτά τα κόκκι-να. Δεν είναι σαν να 'χουν φτάσει στο ζενίθ της ομορφιάς τους και να τραγουδούν τη χαρά τους, όταν τα φυσάει ο άνεμος, ενώ

ξέρουν πως είναι οι τελευταίες τους στιγμές; Πρέπει κανείς να προσπαθεί να τους μοιάσει, να ζει την κάθε στιγμή, να τη ζει έντονα και να 'ναι γεμάτος ομορφιά, και στη χαρά και στη λύπη. Έχεις μυρίσει ποτέ τσακισμένα φύλλα δάφνης; Τα έχεις φέρει στα χείλη σου να τα γευτείς; Ίσως αυτή να είναι η ουσία που πρέπει να μας δίνει η ζωή. Σ' αυτό ίσως βρίσκεται όλη η γοη-τεία της.

Όταν το τρένο ξεκίνησε δεν ήταν μόνη κι ελεύθερη. Γιατί η ελευθερία έρχεται από μέσα σου και οι ρίζες της, χωρίς να το θέλεις, πιάνουν βαθιά στη γη. Κι όσο πασχίζουν ν' απλωθούν τόσο βαθύτερα χώνονται.

Κι έτσι, καθώς το τρένο διέσχιζε τον κάμπο, σκέφτηκε πως τα δένδρα δεν ήταν για να τα ηυπάσαι. Γιατί τα δένδρα από τη ρί-ζα τους ζουν και από τη ρίζα τους καρπίζουν και λυτρώνονται.

Όπως λέει ο Σικελιανός τα δένδρα περπατάνε. Περπατάνε με τις ρίζες τους. Με τον καιρό είμαι βέβαιος, πως θα ιδείτε καθα-ρά και αποτελεσματικά πως και οι άνθρωποι όπως τα δένδρα περπατάνε με τις ρίζες. Και μονάχα τότε ολοκληρώνονται και ο-λοκληρώνουν, μεγαλώνονται και μεγαλώνουν, στερεώνονται και στερεώνουν και αποδίδουν τριγύρω τους πηλατιά, πυκνή και σταθερή σκιά.

Τα μεγάλα αισθήματα, οι μεγάλες σκέψεις, τα μεγάλα έργα χρειάζονται πολύ καιρό να γίνουν, όπως τα μεγάλα δένδρα.

Ἄνθρωπε Καθημερινέ

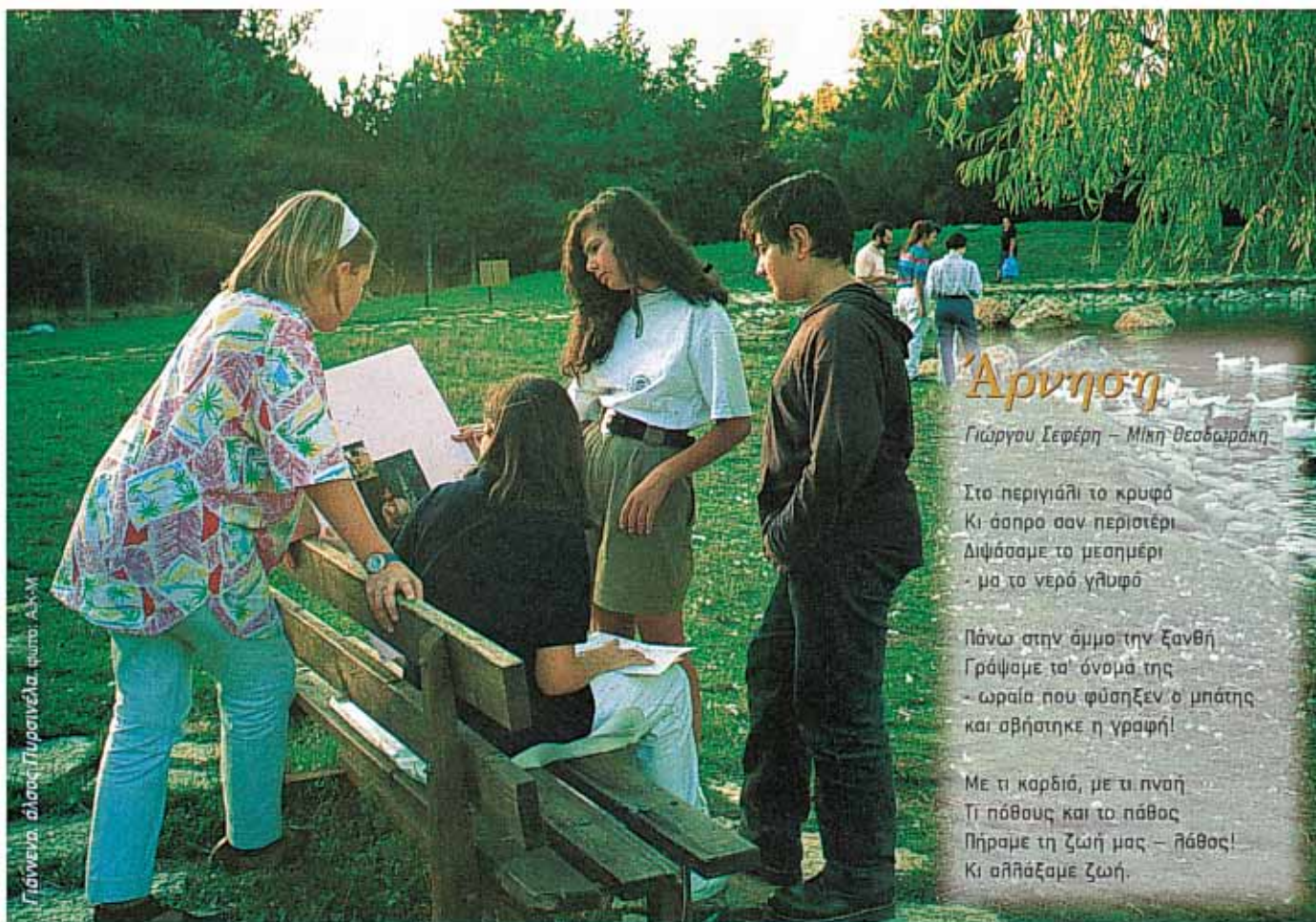
Κρίτων Αθανασούλης

Ἄνθρωπε καθημερινέ,
άνθρωπε ματωμένε,
άνθρωπε που δεν ορίζεις
το φως σου,
Ἄνθρωπε που με βλέπεις
κάθε πρωί
να επαναλαμβάνω τον εαυτό μου,
άνθρωπε που ταΐζει με ψίχουλα

τη χαρά σου,
άνθρωπε της ερημιάς,
ακατόδεχτε άνθρωπε,
ανίκητε του αιώνα!
Κι αν ακόμα κάψουν τα δάση μαζί με τα ωδικά πουλιά,
αν εξατμιστούν τα ποτάμια
κι ο ήλιος πνιγεί
μες στη νεκρή θάλασσα,
αν η βροχή πλημμυρίσει
το σπίτι που δεν σου ανήκει,

αν οι καρδιές καταγγείλουν
την ποίηση επί σπηλοφορία
μην καλέσεις το θάνατο.
Ξέρεις ,πολύ από δάκρυα,

Ξέρεις από πηγάδες,
Ξέρεις από ορφάνια.
Μη ζητήσεις το θάνατο.
Περιτρέχει τη σφαίρα
άγριος θάνατος,
Περιβρέχει τις ψυχές μας
σκόνη από τον όλεθρο.
Περιέχει η καρδιά μας
την αγωνία.
Έργο δικό σου ο θάνατος.
Ἄνθρωπε καθημερινά
μην ξεχνάς κάθε πρωί
να μοιράζεις χαμόγελα.
Μια πηγή που χαμογελά
είναι ο κόσμος.

Ἄρνηση

Γιώργου Σεφέρη - Μίλη Θεοδωρακη

Στο περιγιάλι το κρυφό
Κι άσπρο σαν περιστέρι
Διψάσαμε το μεσημέρι
- μα το νερό γλυφό

Πάνω στην άμμο την ξανθή
Γράψαμε τ' όνομά της
- ωραία που φύσηξεν ο μπάτης
και σβήστηκε η γραφή!

Με τι καρδιά, με τι πνοή
Τί πάθους και το πάθος
Πήραμε τη ζωή μας - λάθος!
Κι αλλήλασε ζωή.

Η Συνέχεια των κειμένων και των στίχων δημοσιεύεται στο επόμενο τεύχος Νο 68.

Ιδιοκτήτης:

«ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»
Λεβίδου 13, 145 62 Κηφισιά - Τηλ. 8083.289, 8015870,
fax 8083289 amarg@gnhm.gr
<http://users.hol.gr/~nsk/filoi.html>

Εκδότης: Άννα Κρεμέζη - Μαργαριτούλη

© Φίλοι Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας
Διάρθρωση κειμένων: Αγγελική Βαρελλά
Στοιχειοθεσία - Σελιδοποίηση - Φιλμς Εκτύπωση
Λιθογραφείο «Βιβλιοσυνεργατική ΑΕΠΕΕ»
Τιμή τεύχους για τα μη μέλη των «Φίλων» 1 €

